

Açık Hava Müzesi Edirne

Bilge Kâşifler bu defa Edirne'yi keşfediyorlar. Cahide ve Kemal'in yolu kazandıkları kompozisyon yarışmasından sonra kültürün, tarihin, sanatın şehri Edirne'ye düşüyor. Bilge Kâşiflerin her adımlarını tarihin sırtına attıkları bu keyifli gezide Evliya Çelebi'den Mimar Sinan'a, Selimiye Camisi'nden II. Bayezid Külliyesi'ne, darüşşifalardan güreş alanlarına uzanan sayısız mekâna ve hikâyeye tanık olacağız.

Haydi o zaman ne duruyorsunuz?

Osmanlı Devleti'ne başkentlik yapmış, müzelerin, köprülerin, camilerin şehri Edirne bizi bekliyor.

Cahide ve Kemal'e katılarak siz de bu gezinin bir parçası olun.

ISBN: 978-975-1740-85-4

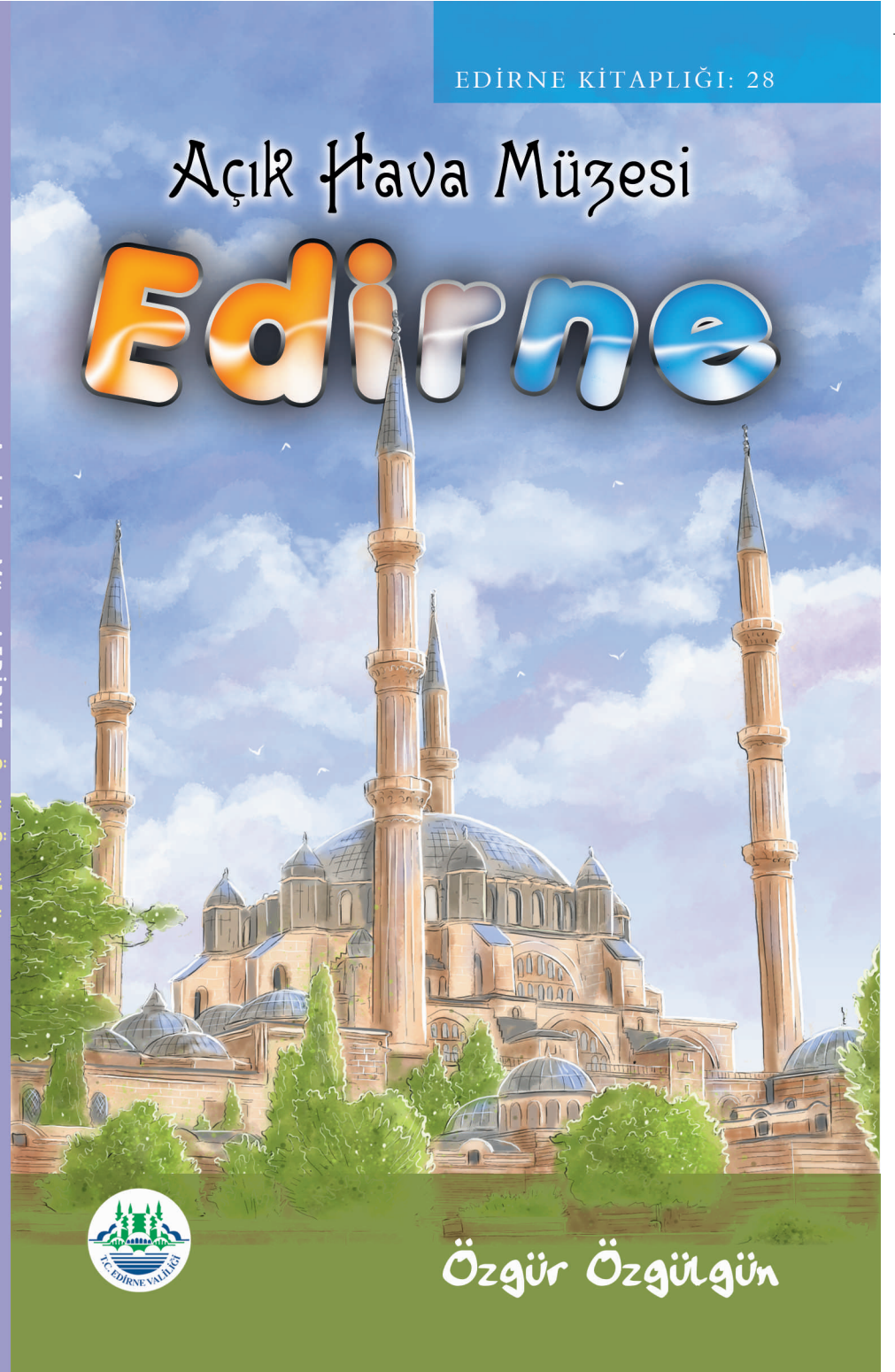
9 789751 740854

EDİRNE KİTAPLIĞI: 28

Açık Hava Müzesi

Edirne

Açık Hava Müzesi EDİRNE Özgür Özgülğün

Özgür Özgülğün

Açık Hava Müzesi

Edirne

EDİRNE VALİLİĞİ
KÜLTÜR YAYINLARI

Edirne Kitaplığı Yayın No: 28

AÇIK HAVA MÜZESİ: EDİRNE
Özgür Özgülgün

ISBN: 978-975-17-4085-4

Editör: Recep Kayalı
Resimleyen: Uğur Köse
Kapak: Kenan Özcan
Tasarım ve uygulama: Nurel Naycı
Koordinatör: Kemal Soytürk
(Edirne İl Kültür ve Turizm Müdürü)

Baskı ve cilt: Çevik Matbaacılık
Davutpaşa Cad. Besler İş Merkezi No: 20/18-19 Topkapı / İstanbul
Tel: (0212) 501 30 19

Kapak Baskı: Saner Matbaacılık

Birinci Baskı Ekim / 2021

Tüm yayın hakları Edirne Valiliğine aittir.
"Parayla Satılmaz."

Açık Hava Müzesi

Edirne

ÖZGÜR ÖZGÜLGÜN

Resimleyen:

Uğur Köse

ÖN SÖZ

Sizler tarihiyle, kültürüyle, medeniyetiyle, büyük bir milletin evlatlarıdır. Öyle ki İstanbul'u fetheden Edirneli Fatih Sultan Mehmet ve Edirne'nin simgesi Selimiye Camii'sini inşa eden Mimar Sinan gibi tarihin önemli isimlerini yetiştiren bir neslin devamıdır.

Sahip olduğumuz zengin kültür; şahsiyetli bir millet olarak gelecekteki en büyük gücümüzdür. Bu sebeple başarılarından ilham aldığımız atalarımızın değerli yadigarlarına, kendi tarihimize, kültürümüze sahip çıkmalıdır.

Mevlânâ'nın "Bir neslin geleceğini bir önceki nesil hazırlar" sözünden hareketle,

üzerimize düşen görev; atalarımızdan bize, bizden de geleceğe miras kalmış kültür varlıklarını korumak ve yaşatmak olacaktır. Unutmayalım ki milletler, kültür hayatlarına sahip çıktıkları sürece ayakta kalabilirler.

Osmanlı İmparatorluğu'na bir asra yakın başkentlik yapan Edirne, başta Selimiye Camii olmak üzere Osmanlı mimarisini doruk noktasına taşıyan camileri, kervansarayları, köprüleri, medreseleri gibi görkemli tarihi yapılarıyla, kültürel ve doğal zenginlikleriyle âdeta açık hava müzesi niteliğindedir.

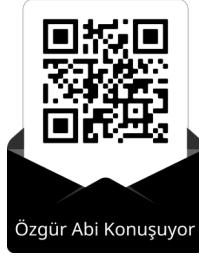
Bizler bu topraklarda yeşermiş büyük medeniyetlerin bıraktığı izlerin mirasçısı olarak köklerine bağlı yaşayıp milli bir bilincin getirdiği sorumlulukla hareket etmeliyiz.

Edirne'nin kimliğini ön plana çıkararak bu eserle, sizlerin şehrimizin tarihini, doğasını, zengin kültürünü keyif alarak öğrenmesini hedeflemekteyiz. Elinizdeki bu eserin

Edirne'yi çok daha iyi tanıyıp, sahiplenmenize yardımcı olacağına ve böylelikle doğal ve kültürel mirasın korunmasına katkı sağlayacağına inanmaktayız.

Bu duygu ve düşüncelerle şehrimizin ve ülkemizin kültür hayatına değer katacağını düşündüğüm bu eseri takdirle karşılıyor; emeği geçen herkese teşekkürlerimi sunuyorum.

Ekrem CANALP
Edirne Valisi

Özgür Abi Konuşuyor

Edirne'nin güzel ve dost çocuklarına...

Bu satırları okuyan tüm dostlarıma müzelerin toplumun hafızaları olduğunu söylemek isterim. Öyle ya geçmişe ait kültür değerlerimiz müzelerimiz sayesinde belleğimizde canlanır. Bu da bizlerde zamanda yolculuk yapıyormuşuz hissi uyandırır. Birazdan size Edirne ilimizin aslında kocaman bir açık hava müzesi olduğunu gösteren bol maceralı bir hikâye anlatacağım. Peki, nedir bu açık hava müzesi? Hemen anlatayım. Bir kent düşleyin ki tarih boyunca farklı uygarlıklara kucak açıp coğrafi konumuyla önemli bir merkez hâline gelmiş ve kısa zamanda tüm insanlığın göz

bebeği olmuş olsun. İşte böylesi kıymetli bir tarihe ev sahipliği yapmış olan güzel Edirne'miz de deyim yerindeyse açık hava müzesi gibi bir kenttir.

Şehirlerin de tıpkı insanlar gibi bir kimliği vardır. Bu kimlikler, şehirlerin unutulmaması için var olan özel değerlerdir. Kentin hazineleri hayatın içindedir. Bu bizler için büyük bir nimet ve mirastır.

İslamiyet'in batıya açılan serhat kapısı olan güzel Edirne, geçmişı günümüze yansıtmaktadır. Kentin özgün, zengin kültürel mirasını korumak, öğrenmek ve gelecek kuşaklara taşımak en büyük sorumluluğumuz, vazgeçilmez hedefimizdir.

Eee sizleri doğal ve kültürel zenginlikleriyle dünyanın sayılı kentlerinden biri olan Edirne'yle tanıştırmak da benim en büyük sorumluluğum.

Hadi o zaman şimdi bu güzel kente hep beraber "Merhaba" diyebiliriz.

“Bir kenti güzelleştiren ve onun kalıcı olmasını sağlayan en temel unsur bilim, sanat ve kültürle güçlendirilmiş tarih bilincidir.” Gezimiz boyunca bu cümlenin aklınızın bir köşesinde kalmasını dilerim. Şimdi söz Cahide ile Kemal’de. Bakalım Bilge Kâşifler Edirne’de neler yapmışlar.

Bilge Kâşifler Edirne Yolcusu

Cahide, bugün çok heyecanlı. Nasıl olmasın? Kompozisyon yarışmasının sonuçları bugün açıklanacak. Bundan haftalar önce Bilge Kâşiflerin diğeri üyesi Kemal ile ortak bir dosya göndererek münazara ve kompozisyon yarışmasına katılmışlardı. Bu yarışmalar için günlerce beraber çalışıp kafa yormuşlar, dosyalarını hazırlayabilmek adına sayısı bilinmeyecek kadar çok uykusuz gece geçirmişlerdi.

Dosyalarının konu başlığı “Açık Hava Müzesi: Edirne”ydi. Seçici kurul yarışmaya katılacaklardan kentin tanıtımını, tarihî ve kültürel özelliklerini sunum dosyasına

dâhil etmelerini istiyordu. Bilge Kâşifler de istenileni yapmış sonuçlarını beklemeye koyulmuşlardı. Okul yönetimi, öğretmenler ve veliler de heyecanlıydı.

Teneffüs zili çalınca tüm öğrenciler spor salonuna davet edildi. Kürsüye çıkan Müdür Bey kısa bir konuşma yaptıktan sonra elindeki zarfı herkesin önünde açtı. Nefesler tutulmuştu.

Zarfin içinde yazılanlar merak konusuydu. Mektup uzaklardan geliyordu. Taâ Edirne'den.

Mektup Edirne İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü tarafından gönderilmişti. Yazılana göre seçici kurul Cahide ile Kemal'in dosyasını çok beğenmiş. Kentlerini daha iyi tanıtabilmek ve kültür bilincini aşılama adına onları ödüllendirmek istiyorlarmış. Bu yüzden Bilge Kâşifleri Edirne'ye davet ediyorlardı. Bu davet onlar için inanılmaz bir fırsattı.

Müdür Bey'in mektubu sesli okuması salonda büyük sevinç yarattı. Konuşma bittikten sonra Cahide ve Kemal, Müdür Bey'in odasına geçtiler. Müdür Bey, Bilge Kâşiflere önce aileleriyle görüşeceğini ancak onların iznini aldıktan sonra kendilerini Edirne'ye gönderebileceklerini söyledi. Daha sonra gerekli telefon görüşmelerini yaptı. İkisinin de ailesi evlatlarıyla gurur duyarak gezi için izin vermişti.

Bilge Kâşiflerin artık yeni bir görevi vardı: Kenti ziyaret etmek ve sonrasında tüm okul arkadaşlarına sunum yapmak.

Bu onlar için büyük sorumluluk olacaktır. Artık okullarını da temsil ediyorlardı. Bir kenti gezmeden önce kapsamlı çalışmalar, araştırmalar yapmak gerekir. Orası hakkında yazılmış yazıları, makaleleri okumalı; belgeseller ve fotoğrafları incelemeli, gittiğimiz coğrafyaları bu bilgilerin ışığında gezmeliyiz. Büyüklerimiz bu durumu

“Bakmakla görmek arasındaki fark” olarak açıklıyorlar.

Katıldıkları bir kompozisyon yarışması onları Edirne’ye kadar götürmüş olacaktı. Bu büyük bir fırsattı. Macera Bilge Kâşiflerin peşini bir an olsun bırakmıyordu.

Tarihin, Kùltürün Simgesi Edirne'de İki Kâşif

Yaşamımızı kocaman soru balonlarıyla sürdürüyoruz.

Biz kimiz?

Neredeyiz?

Nereye gidiyoruz?

Burası neresi?

Bütün bu soru balonlarına cevaplar düşünüyor hatta uykusuz geceler bile geçiriyoruz. Örneğin yaşadığımız kara parçasında bizlerden önce kimlerin nasıl yaşadıklarını merak ediyoruz. Sonra savaşları, göçleri... Aslında cevaplarla ulaşmak istediğimiz nokta bu bölgeye bizden önce kimlerin gelip yerleştiği ve yaşadıkları.

Bir kentin ilk kurulduğu yeri bulup ilgili efsaneleri öğrenmek ne güzel bir şey. Arkeoloji bilimi tam da bunun için var.

Edirne’de uygarlığın ilk izlerini sürdürdüğümüzde karşımıza Enez ilçesi çıkıyor. Bu güzel şehirde ilk medeniyet ta 7500 yıl önce Ainos Antik Kenti’nde başlamış. Tarih boyunca onlarca uygarlık bu bereketli topraklar üzerinde hüküm sürmüştür. Uzun lafın kısası Meriç Deltası’na kurulmuş görkemli Ainos şehri Edirne’de uygarlığın tohumlarının atıldığı yermiştir. Antik dünyanın yazarları bu kentin kurucularının Traklar olduğundan söz ederler. Edirne’nin de içinde bulunduğu coğrafyanın Trakya diye anılmasının sebebinin bu topluluk olduğu düşünülür. Balkanları Anadolu’ya bağlayan önemli bir liman kenti olarak kurulan Ainos Antik Kenti’nde yapılan kazı çalışmalarında çıkarılan değerli eserler bugün Edirne Arkeoloji ve Etnografya

Müzesi'nde sergilenmekte. Binlerce yıl önceden kalan günlük eşyaları, heykelleri, takıları, mezarları görmek isteyenler mutlaka bu güzel müzeyi ziyaret etmelidir.

Cahide ve Kemal'in ziyaret edecekleri ilk yer şimdiden belliydi. Bilge Kâşifler yolculukları boyunca kendilerine bir gezi rotası planlamışlardı. Tarihe çok meraklı olan Cahide'nin büyük isteğiyle gidilecek ilk yer Ainos Antik Kenti yani Enez ilçesi olacaktı.

Yeni rotaları, keşfedilmemiş diyarlara meraklı olan Bilge Kâşiflerimizi çok heyecanlandırmıştı.

Edirne denilince Kemal'in aklına ilk gelen Selimiye Camii ve tabii ki Mimar Sinan'dı.

Onlarca uygarlığa ev sahipliği yapan bu harikalar diyarını bakalım ne kadar biliyorlardı?

Kemal, Mimar Sinan'ın ustalık eserim dediği Selimiye Camii ile ilgili bir belgesel izlemiş ve bundan çok etkilenmişti. Usta Mimar Sinan'ın eseri tam bir şaheserdi. Oraya gitmek, içine girmek, yerinde ziyaret etmek Bilge Kâşifler için harika olacaktı. Kemal hemen kitaplarına gömüldü. Bilgilerini tazelemesi gerekiyordu.

Peki, Edirne denildiğinde Cahide'nin gözünde neler canlanıyordu? Asırlardır medeniyetleri kendisine çeken nehirler ve Mimar Sinan'ın yaptığı köprüler.

Anlaşılan Edirne dendiğinde akıllara önce Mimar Sinan'ın gelmesi tesadüf değildi. Bu güzel kent ile usta mimarın birlikte anılmaları Bilge Kâşiflerin gönlünü fethetmeye yetmişti.

Ülkemizin tarihî güzelliklerini daha yakından görmek için yola çıkma vakti gelmişti. Üstelik aldıkları davet ve kendilerine

rehberlik yapacak insanların mesleklerinde uzman olmaları geziyi eğlenceli hâle getiriyordu.

Tüm hazırlıklar yapılmıştı. Cahide, yolculukların başlangıcında bölgenin tüm geçmişini inceler, gerekli gördüğü hemen her şeyi okurdu.Yine öyle yaptı.

Kemal ise yolculuk öncesinde mutlulukla dolardı.Yine çok keyifliydi.

Edirne'nin o muazzam geçmişini öğrenecekleri tek yer Edirne'nin kendisiydi.

Bilge Kâşifler yola koyulmuşlardı.

İlk durakları Edirne'nin merkez dahil dokuz güzel ilçesinden biri olan Meriç Nehri'nin denize döküldüğü kıyı kasabası Enez ilçesiydi. Bölgede yapılan arkeolojik kazı çalışmalarında ortaya çıkartılmış tarihî kalıntılar, onlarca uygarlığa ev sahipliği yapmış kıymetli bir coğrafya olan Enez'i açık hava müzesine çevirmişti.

Kısa süreli otobüs yolculuğundan sonra Cahide ve Kemal'i Edirne İl Kültür ve Turizm Müdürlüğünün görevlendirdiği bir yetkili karşıladı. Bu sıcak karşılama Bilge Kâşiflere Edirne'nin misafirperverliğini göstermiş oldu.

Enez'i gördükten sonra Edirne'nin tarihinin, koca bir çınarın kökleri gibi derinlere, taa tarih öncesi dönemlere dek uzayıp gittiğine şahit oluyorsunuz.

Cahide ve Kemal Ainos Antik Kenti'nde keyifli vakit geçirip bol bol fotoğraf çektiler. Antik kent hakkındaki bilgileri en yetkili rehberlerden aldılar.

Antik kenti gezerlerken Cahide Kemal'e bir soru yöneltti: "Kemal sence insanlar günümüzden 7500 yıl önce neden buraya gelip yerleşmişler?"

Kemal düşündü. Taşındı. Kaşındı. "Galiba insanlar o dönemlerde de su ve verimli toprakları olan coğrafyalara yerleşmeyi

tercih ediyorlardı. Ainos'a da güvenli limanı, bereketli toprakları, Meriç Deltası'nın temiz, kullanılabilir suyu için yerleşmişlerdir." dedi.

Kemal'in verdiği cevabı çok beğenen Cahide tebessüm etti.

Kemal ve Cahide daha bölgeyi ziyaret etmeden hakkında çok şey öğrenmişlerdi.

Eee çalışkan olmak böyle bir şeydi.

Dört bir yanı mucizevi güzelliklerle dolu olan yanı başımızdaki turizme açık bu ilçe hepimiz için büyük bir nimetti.

Trakya düzlüklerinin sembolü hâline gelen ayçiçeği tarlalarının süslediği bu kent Bilge Kâşifleri çok etkilemişti.

Vakit kaybetmeden ikinci duraklarına geçtiler: Makedonya Saat Kulesi.

Bu kule, üç büyük imparatorluğa da ev sahipliği yapmış olan Edirne Kalesi'nin dört burcundan biriydi. Özellikle genç

arkadaşların ilgisini çekecek çok farklı bir hikâyesi vardı. Bu hikâyeyi çok seven Cahide anlatmaya da bayılıyordu. Hemen söze girdi:

“Roma İmparatorluğu Dönemi’nde kurulan kentin etrafı surlarla çevrilmiş. Zamanla yıkılan surların bir burcu ayakta kalmış. O dönemlerde Balkanlardan kente giren insanlar, ayakta kalan bu görkemli burcu uzaklardan bile görürlermiş. Bu burç aynı zamanda kentin gücünün de simgesiymiş. Öyle ki sadece Edirne için değil tüm Marmara Bölgesi’nin ayakta kalan simgesel yapılarından biriymiş. Şehre ismini veren Roma İmparatoru Hadrianus zamanında yapılan bu burç için Edirne’de Roma Dönemi’nden kalan en eski yapı diyebiliriz.”

Cahide o kadar keyifli anlatıyordu ki rehberimiz bile nefesini tutmuş ilgiyle onu dinliyordu.

Kemal ise arkadaşının çalışkanlığıyla gurur duyuyordu.

Cahide anlatmaya devam etti:

“Osmanlı Dönemi’nde Sultan Abdülaziz bu burcun üstüne ahşap bir saat kulesi yaptırmış. Daha sonraki dönemlerde saat kulesinin uzun ömürlü olması için Sultan II. Abdülhamid ahşap olan yapıyı taş kullanılarak yeniden inşa ettirmiş. Ancak ne yazık ki bu yapı bir depremle birlikte yıkılmış. İşte bu meşhur burcun kalıntıları hâlen şehrin Roma Dönemi’nden kalan simge yapısı olarak ziyaret edilebilir.”

Cahide kulaklarımızın pasını silen anlatımını bitirdiği anda “Hoş geldiniz.” diyen bir ses duyuldu. Bu sesin sahibi Edirne İl Kültür ve Turizm Müdürü Kemal Bey’den başkası değildi. Kompozisyon yarışmasını kazandıkları için Bilge Kâşifleri tebrik eden Kemal Bey yolculukların geri kalanında onlara eşlik edecekti.

Bilge Kâşif Kemal ile Kültür ve Turizm Müdürü Kemal Bey'in tanışmaları ise bir hayli eğlenceli olmuştu.

Müdür Kemal Bey, genç misafirin ismini öğrenince “Senin adın Kemal benim adım da Kemal. Bence bundan böyle sana Edirne Dostu Kemal diyelim.” dedi.

Herkesin yüzüne bir gülümseme yayıldı.

Cahide ise iki Kemal'in arasına geçip gözlerini kapatarak bir dilek tuttu.

Her şey yolundaydı.

Edirne'nin havasının, suyunun ve insanların huzur veren bir yanı vardı.

Bilge Kâşifler, kentin ilk çağlardaki antik yerleşkesini ve sembolik yapılarını ziyaret etmişlerdi bile.

Sırada “Edirne'nin Fethi” vardı.

Osmanlı İmparatorluğu'nun altı yüz yılı aşan tarihî serüveni üzerinde yapılan çalışmalar önemli bir seviyeye ulaşmış durumda. Küçük bir beylikten koskocaman

imparatorluğa dönüşen ve üç kıtaya yayılan geçmişimizi araştırmak ise hepimiz için bir vatandaşlık görevidir. İşte bizim Bilge Kâşiflerimiz de taşıdıkları bu bilinçle, ziyaret ettikleri her bölgeyi gezip görüp inceleyiyorlar. Bilmediklerini ise bir bilene sorup tarihimizi güvenilir kaynaklardan öğrenmeye çalışıyorlar.

Müdür Kemal Bey tam da onların istedikleri gibi kültürlü, tarih bilinci yüksek ve ülkesini seven bir memurdu. İlk, orta ve lise eğitimini doğup büyüdüğü kentte tamamladıktan sonra Trakya Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesinden mezun olmuş; kendi coğrafyasına hayran biriydi. Uzun yıllar üniversiteyle irtibatını hiç kesmemiş, sempozyumları ilgiyle takip etmiş, ayrıca sanat tarihi alanında da doktora yapmıştı. Kendisini en mutlu eden şey ise şehrini ziyarette gelen misafirlere memleketinin hikâyelerini anlatmaktı. Farklı bilim dallarından

yararlanan Kemal Bey doğup büyüdüğü topraklarda sevilen bir kişilikti. Kent tarihiyle ilgili her çalışmaya katılıyor, bilgilerini dileyen herkesle paylaşıyor, makaleler yazıp yayınevlerine dosyalar yolluyordu.

Tarih yazıcılığı konusunda geleceğe yönelik çalışmalara önem veren Kemal Bey, gençlerin düşüncelerini dinliyor, yazdıklarını okuyup onlara değer veriyordu.

Müdür Kemal Bey, Bilge Kâşiflere anlatıyordu:

“Anadolu topraklarından Avrupa’ya, Avrupa topraklarından Anadolu’ya geçerken Edirne vazgeçilmez güzergâhtır. Edirne bir aşktır.

Osmanlılar, 1354’te Gelibolu’dan Balkanlara geçtikten sonra 1361’de Hadrianaopolis’i fethedip adına Edirne dediler. 1361 yılında başkent yaptıkları bu kent yaklaşık bir asır Osmanlı’nın askerî merkezi oldu ve serhat¹ kenti kabul edildi.

1 serhat: Sınır boyu.

Edirne Osmanlıların başkenti yapıldıktan sonra imparatorluğun gücü ve görkemi şehrin yapılarına da yansdı. Nice camiler, su yolları, köprüler, saraylar inşa edildi.”

Konuşmasına ara veren Müdür Kemal Bey, geziye Osmanlı İmparatorluğu'nun Edirne merkezdeki ilk anıtsal yapısı olan Eski Cami'den başlamayı teklif etti.

Cahide'yle Kemal'in kafasında sorular uçuşuyordu. Heyecanla “Soru sorabilir miyiz?” dediler. Müdür Kemal Bey, istedikleri kadar sorabilecekleri güvencesi verince Cahide hemen atıldı: “Evliya Çelebi'nin, Edirne hakkında yazdıklarını merak ediyorum.”

Bunun üzerine Müdür Kemal Bey Cahide'ye Evliya Çelebi'nin *Seyahatname* isimli eserinin Edirne ile ilgili bölümünü okumasını tavsiye etti.

Evliya Çelebi zaten mizahi üslubuyla tüm çocukların kalbini çalmıştı. Müdür

Kemal Bey Bilge Kâşiflere sevecen bir edayla, “Tamam o hâlde ben de sizlere kısaca Evliya Çelebi’nin izinde bir Edirne turu yaptıracağım. Sizlere onun eserinde bahsettiği her yeri gezdireceğim. Böylece merakınızı da dindirmiş olursunuz.” dedi.

Bilge Kâşif Kemal, 17. yüzyıldaki Edirne şehrinin tüm özelliklerini Evliya Çelebi sayesinde öğreneceklerini ekledi.

Berberce Eski Cami’ye doğru yürüdüler.

Müdür Kemal Bey öğle yemeğinde onları Edirne’nin meşhur tava ciğerinin beklediğini söyledi. Edirne yemeklerini zengin kılan, coğrafi konumu kadar farklı kültürlerle iç içe olan tarihidir. Zengin bir mutfak kültürüne sahip olan bu şehirde Bilge Kâşiflerin yedikleri onların olacak ama gezip gördüklerini mutlaka bizimle paylaşacaklardı. En baştan anlaşmamız böyleydi.

Kültürel mirasın en yoğun hissedildiği kentte Evliya Çelebi’nin izindeki Bilge Kâşifler çok mutluydular.

Evliya Çelebi, etkileyici anlatımı ve keyifli üslubuyla, gezdiği gördüğü yerleri, okurların zihninde canlandırabilmeyi başaran önemli bir yazar.

Eski Cami

Vardıklarında Müdür Kemal Bey, dokuz kubbeye sahip olan Eski Cami'nin (Ulu Cami) bir başka göz alıcı eser olan Bursa Ulu Cami ile aynı mimari üslupla yapıldığını anlattı. Zaten "Ulu Cami" büyük camii demektir. Bu mimari güzelliği derin bir hayranlıkla izleyen Bilge Kâşifler arasından sessizliği bozan Kemal oldu: "Peki neden buraya Eski Cami demişler?"

Bilge Kâşif Kemal'in sorusunu yerinde bulan Müdür Kemal Bey, "Güzel soru" dedi. "Bu caminin yapımından otuz kırk yıl kadar sonra Üç Şerefeli Cami yapılıncaya kadar halk buraya Eski Cami demeye başlamış."

Meraklarını gideren Bilge Kâşifler bu kutsal mekânın içine girdiklerinde yaklaşmakta olan cuma namazını kıldıracak imamın son hazırlıklarını yaptığını gördüler. Hocanın elinde bir kılıç vardı. İlk kez böyle bir manzarayla karşılaşan Cahide merakla “İmam neden kılıç tutuyor?” diye sordu.

Müdür Kemal Bey tebessüm edip “Edirne kılıçla fethedildiği için Eski Cami’de cuma ve bayram namazlarında hutbeye kılıçla çıkmak gelenek hâline gelmiştir.” diyerek yanıtladı Cahide’nin sorusunu.

Yeni bir soru için atılan Bilge Kâşif Kemal “Bu güzel eserin mimarı kim peki?” dedi.

Müdür Kemal Bey bu soruyu da en ince ayrıntısına kadar açıklamaya başladı. Akındaki tüm bilgileri sıralayarak “Caminin yan kapısı üzerinde yer alan kitabeye göre bu ölümsüz eserin mimarı Konyalı Hacı

Alâaddin ve kalfası İbrahim oğlu Ömer'dir. Ayrıca caminin ziyaretçileri arasında Hacı Bayram Velî de vardır. Hatta onun anısına hürmeten² vaaz kürsüsü sembolik olarak yerinde duruyor.” dedi.

Cahide sorularına “Hacı Bayram Velî kimdir?” diye devam etti.

Müdür Kemal Bey, “Şair ve tasavvuf ehli bir kişi” dedi. “Evliya Çelebi, Ulu Cami adını verdiği Eski Cami'nin kible tarafında güzel sesli kuşlar ve mis kokulu çiçeklerle dolu zengin bir bahçe bulunduğunu söyler. Öyle ki bu gül, sümbül, nergis ve zambakların arasında dizilen cemaate dâhil³ olan Çelebi, çiçeklerin cami havasını güzel kokularla tazelediğini yazar. Ne mutlu ki bu özellik hâlâ devam ediyor.”

Cahide ve Kemal gözlerini kapatıp o anı hayal etmeye başladılar. Müdür Kemal

2 hürmeten: Saygı göstermek için.

3 (bir şeye) dâhil olmak: Katılmak, girmek veya içinde olmak.

Bey sayesinde âdeta zamanda yolculuk yapıyorlardı.

Edirne'nin, zapt edildiğinde Meriç Nehri kıyısında, bir kale içinde kurulu küçücük bir şehir olduğunu düşündüler. Osmanlılar zamanla güçlenip fetihlerle yayıldıkça camiler, saraylar, köprüler, su yolları, hastaneler ve ticaret için kervansaraylar yaparak bu küçücük kenti canlandırmışlar. Tarihin, kültürün ve sanatın büyüğü karşısında saygıyla eğilen Bilge Kâşifler, Müdür Kemal Bey ile birlikte Eski Cami'den çıkıp yolun karşı tarafındaki Üç Şerefeli Cami'ye yönlendiler.

Edirne'nin insanı mutlu eden bir yanı da bu değerli eserlerin birbirlerine olan yakınlığı olsa gerek. Bu arada, eserlere gözleri gibi bakan yetkililer gönülden bir teşekkürü hak ediyor.

Üç Şerefeli Cami

Sultan II. Murad zamanında yapılan cami adını minaresinde yer alan şerefe sayısından alıyor. Bu ilginç kelimeyi ilk kez duyan Cahide “Şerefe ne demek?” diye sorunca Müdür Kemal Bey her zamanki babacan tavrıyla “Camilerde, minarenin gövdesini saran, bir insanın dolaşabildiği, korkuluklu, ezanın okunduğu yer.” diye yapıyor açıklamayı.

“Nasıl yani balkon gibi mi?” diye soruyor Bilge Kâşif Kemal.

Yapılan benzetme hoşuna giden Müdür Kemal Bey adaşına gülümseyerek bu göz kamaştıran yapı hakkında bilgi vermeye başlıyor: “Çok doğru bir benzetme

Kemalciğim. Şerefe için caminin balkonu diyebilirsin. Dikkat ettiysen caminin dört minaresi var ve minarelerinin dördünün de gövdeleri farklı motiflerle süslenmiş. İşte bak şu en uzun olan minare camiye adını veren üç şerefeli minaredir. Ayrıca buranın masallara yakışan, çok güzel, destansı bir hikâyesi vardır.”

Tanımadığınız bir kenti gezip içindeki eserleri ilk defa gördüğünüzde oraya ait hikâyeleri de merak edersiniz. Örneğin kentlerin kuruluş efsaneleri, tarihsel süreçleri en küçüğümüzden en yaşlımıza hepimizin ilgisini çeker. Bilge şahsiyetlerin anlattığı kadim hikâyeler, onların yaşam tecrübeleri bizlerin manevi gıdalarıdır. İnsanlar yaş aldıkça her türlü tecrübeden faydalanmalı, kendini sürekli yenileyip geliştirmelidir. Bir uygarlığın başlangıcı, bir kentin kuruluşu, göçlerinin hikâyesi ve zorunlulukları vardır. Bütün bunların bizleri

etkileyecek sosyal nedenleri olabilir. Dünyada olup bitenlere, geçmişimize duyarsız kalmamak adına daha çok okumalı daha çok gezmeliyiz.

Tarihin, kültürün, medeniyetin izini süren Bilge Kâşiflerin her geçen dakika merakları daha da artıyordu. Bilge Kâşif Kemal daha fazla dayanamayarak sordu sorusunu: “Peki, uygarlıklar tarih sahnesine nasıl çıktılar?”

“Bu soruya uzun uzun cevap verilebilir ancak şunu söylemeliyim ki bizler önce tarih ve arkeoloji bilimlerine başvurup yazılı kaynaklardan, araştırmalardan faydalanmalıyız.”

Müdür Kemal Bey’in anlattıklarını not alan Cahide düşündüklerini söyledi: “O zaman yazının bulunması bizlere büyük fayda sağlamış olmalı.”

Onun bu yorumunu beğenen Müdür Kemal Bey, sohbeti devam ettirdi: “Şüphesiz

haklısın Cahide. Yazının bulunması geleceğe bırakılan eserler için çok ama çok önemli.” Bilge Kâşiflerin not tutmasını takdir ettiğinden anlatmaya devam etti:

“Toprak altından çıkarılan eserler, açık hava müzesi konumundaki mimari yapılar geçmişteki insanların yaşantısına ve kültürlerine ait bilgiler sunarlar. Tarih çalışmalarında insanların atalarını, soylarını, etnik durumlarını öğreniriz. Farklı bilim dallarının çalışmaları bizlere pusula olur. Bilim dünyası her yeni buluşla insanlığa üstün hizmet sunar. İnsanlar hareketli ve akıllı canlılardır. Şartlar yaşam tarzları açısından önemli faktörlerdir. Yerleşik hayat için kentleri kuran insanlar, toplu yaşamının gerekliliğine uyup sanat üretimine başlamışlar. Yani sanatın tarihi de insanlık kadar eskidir.”

Duydukları karşısında büyülenmiş gibiydi Bilge Kâşifler. Bu gezi merak ettikleri

her sorunun cevabını alabildikleri harika bir fırsata dönüşmüştü. Bir belgeselin içindelermiş gibi hissediyor, ikisinin de gözlerinde bilginin gücüyle öğrenmenin ışığı okunuyordu.

Üç Şerefeli Cami'nin girişindeki sohbet çok keyifli sürüyordu.

“Size bu cami ile ilgili destansı bir hikâyeden söz ediyordum ya” diye söze devam etti Müdür Kemal Bey.

Hikâyelere büyük merak duyan Cahide heyecanla “Evet çok merak ettik aslında” diye karşılık verdi.

Müdür Kemal Bey başladı caminin hikâyesini anlatmaya:

“Caminin girişinde üç tane yeşil sütun bulunuyor. İşte o sütunlar Sultan II. Murad'ın gördüğü bir rüya sonrasında dikilmişler. Rivayete göre II. Murad rüyasında üç melek görmüş. Rüyanın etkisinde kalan Sultan yeşil renkli sütunları dikmiş.

Geleneğe göre sultanların gördüğü rüyalar çok önemlidir.”

Minarelerin hikâyesi Bilge Kâşifleri çok etkilemişti. Bir rüyanın böylesi bir mimarî esere vesile olması büyümlü bir olaydı. Bu gezi her geçen dakika daha keyifli oluyordu. Küçük konuklarının dinledikleri hikâyenin etkisinden çıkamadığını gören Müdür Kemal Bey bir sürpriz yaparak sıradaki duraklarının Selimiye Camii olduğunu söyledi. Bu haber Bilge Kâşiflerin nefesini kesmişti. Selimiye Camii hakkında o kadar çok şey okumuşlardı ki bir an önce bu özel yapıyı görmek istiyorlardı. Tarihî camiler arasındaki mesafe çok azdı. Kısa bir yürüyüşle bir yapıdan diğerine kolaylıkla gidilebilirdi. Müdür Kemal Bey’in ortaya attığı “Edirne denildiğinde akla gelen ilk şey nedir?” sorusuna “Mimar Sinan” cevabını vermişti Bilge Kâşif Kemal. Şimdi onun bizlere bıraktığı en büyük eserlerinden birine doğru yürümek bile heyecanını katlamaya yetmişti.

Dünya Kültür Miras Listesinin Göz Bebeđi: Selimiye Camii

Gökyüzüne kalem gibi uzayan minareleri ve tasarım harikası olan kubbesiyle şehrin her noktasından görülebilen Selimiye Camii için Edirne'nin sembolü desek abartmış olmayız. Şehri ziyaret eden her gezgini kendine hayran bırakan bu olağanüstü yapı Avrupa ve Balkanların en eski yerleşim yerleri arasında ismi geçen Edirne için evrensel bir önem taşımakta. Öyle ki bu benzersiz yapı 2011 yılında UNESCO Dünya Miras Komitesi tarafından kültürel varlık olarak Dünya Miras Listesi'ne dahil edilmiştir.

İnsanlığın hayranlık duyduğu Mimar Sinan'ın ömrünün sonlarında tamamlayıp

ustalık eseri olarak tanımladığı bu görkemli eser Osmanlı Devleti'nin büyüklüğünün simgesi idi. Bir cihan imparatorluğu olan Osmanlı Devleti Selimiye Camii üzerinden tüm evrene mimarî alanında meydan okuyordu.

Bilge Kâşif Kemal, caminin avlusuna girerlerken güzel bir hikâyeye anlatmaya başladı:

“Caminin kitabesinde yer alan bilgiye göre, inşasına 1568 yılında Mimar Sinan tarafından başlanan eser tam altı yılda bitirilmiş. Tarihler 27 Kasım 1574'ü gösterdiğinde daha önceden ilan edilen caminin açılışı Sultan II. Selim'in hastalığı sebebiyle ertelenmek zorunda kalmış. Hikâyenin üzücü tarafı ise II. Selim'in hayalini kurduğu muhteşem eserin açılışını göremeden 15 Aralık 1574 tarihinde bu dünyadan göçüp gitmesi olmuş.”

Bilge Kâşif Kemal'in anlattığı hikâyeye karşısında duygulanan Cahide “Ne mutlu

bize ki atalarımızın bu muhteşem eserlerini gezip görmek bahtiyarlığına erişebiliyoruz” diye hüzünlü havayı dağıttı.

Müdür Kemal Bey, yeni bilgiler aktarmaya başladı. Bu meraklı gezginlerin, önceden araştırmalar yaparak bilinçli bir şekilde bu kadim⁴ şehri ziyarete gelmiş olmaları onu mutlu ediyordu. Genç nesillerin, teknolojiyi de kullanarak kent tarihi hakkında bilgilenmeleri turizm endüstrisi açısından olumlu bir davranıştı. Onlara yeni kaynaklar tanıtmak için söze başladı:

“Bu görkemli eserini tam seksen altı yaşında tamamlayan Mimar Sinan’ı daha iyi tanımak için *Tezkiretü’l-Bünyân* adlı esere başvurmak lazım. Bir gün bu eseri okumanızı tavsiye ederim.” dedi ve devam etti:

“Her görkemli yapının, ardında yatan etkileyici bir hikâyesi vardır. Selimiye Camii’nin de bir hikâyesi var. Sultan II. Selim

4 kadim: Başlangıcı olmayan, eski, ezeli.

bir gece rüyasında Peygamber Efendimizi görür. Peygamberimiz ona bir cami yaptırmasını söyler. Gördüğü rüyanın etkisinde kalan II. Selim de Kıbrıs'ın fethinden elde edilen tüm ganimetleri bu iş için ayırır. Mimar Sinan'ı çağırıp devletin görkeminde yaraşır bir cami yaptırmak için emir verir. Mimar Sinan da tüm ustalığını bu esere aktarır.”

Dinledikleri hikâyelerin de etkisiyle, Bilge Kâşifler Selimiye Camii'nin içine girdikleri an bu muhteşem güzellik karşısında büyülediler. Öyle ki uzun sayılacak bir süre boyunca hiç konuşmadan iç mekânı seyredip huzurun sesini dinlediler. Kubbenin yüksekliği ve genişliğini, yapının iç süslemelerini, akustiği, mihrap çinilerini, altından bile kıymetli mermer minberin⁵ zarif işçiliğini, müezzin mahfilini⁶ ve ters laleyi

5 minber: Camilerde hutbe okunan merdivenli, yüksekçe yer.

6 mahfil: Camilerde parmaklıkla ayrılmış yüksek yer.

dikkatlice incelediler. Mutlulukları her hâllerinden belli oluyordu. Selimiye Camii'nin evrensel bir değer olmasını içindeki herkese huzur bahşedebilmesine bağladılar.

“Edirne’de görülecek başka yer olmasa bile sadece Selimiye’nin içinde saatlerce vakit geçirebilirim” diyen Bilge Kâşif Kemal bozdu sessizliği. Cahide “Ben de” diyerek katıldı dostuna.

Gezi devam etmeliydi. Buradan ayrılmak Bilge Kâşiflere zor geliyordu ama açık hava müzesi konumundaki Edirne’nin gezilip görülecek daha çok yeri vardı.

Kâşif yolunda gerekti.

Gezi Son Sürat Devam Ediyor

Müdür Kemal Bey yeni rotayı belirlemişti. Sultan II. Bayezid Külliyesi Sağlık Müzesi'ne doğru yola çıktılar. Sağlıkla ilgili bir müzede ne olabilirdi? Daha önce pek çok müze gezmişlerdi ama tıp bilimiyle ilgili bir müzeye rast gelmemişlerdi. Bu durum Bilge Kâşifleri hem heyecanlandırmış hem de meraklandırmıştı. Hayretini gizleyemeyen Cahide, “Şimdiye kadar hiç sağlık müzesi ziyaret etmedim.” dedi.

“Her şeyin bir ilki vardır Cahide Hanım” diyerek takıldı arkadaşına Bilge Kâşif Kemal.

Cahide gülümseyerek cevap verdi ortağına:

“Haklısın ilkleri yaşamak ve görmek en keyiflisi.”

Birbirine takılan genç misafirlerini zevkle izleyen Müdür Kemal Bey vakit kaybetmeden gidecekleri müze hakkında bilgi vermeye başladı:

“Arkadaşlar şimdi çok ilginç bir yere gideceğiz. Daha önce bir darüşşifa görmediğinize eminim. Bundan tam beş yüz otuz yedi yıl önce Sultan II. Bayezid tarafından üstelik dört yıl gibi kısa bir sürede Edirne’ye kazandırılan darüşşifa için dönemin sosyal, kültürel ve dinî yapılar bütünü diyebiliriz.”

Müdür Kemal Bey’i dikkatle dinleyen Cahide “Darüşşifa ne demek?” diye sordu.

“Hastane” diye cevapladı Müdür Kemal Bey. Daha sonra cevabın yeterli olmayacağını düşünerek ekledi: “Aslında burası pek çok bölümü içinde barındırdığı için günümüzdeki karşılığının bir tıp fakültesi olduğunu söyleyebiliriz.”

Bilge Kâşifler gezmeye başladıkları külliye'nin her bölümünde yeni bilgiler ediniyordu. Yapının içindeki küçük odalarda dönemin yetişme anlayışına göre usta-çırak usulü dersler verildiğini öğrenince Osmanlı'nın eğitim zihniyetine bir kez daha saygı duydular.

Buradan etkilenmemek elde değildi. Özellikle ruh ve sinir hastaları için su ve müzikle işleyen bir tedavi sistemi olduğunu öğrendiklerinde şaşkınlıklarından küçük dillerini yutacaklardı.

Gördüklerinden çok şey öğrenen Cahide “Burayı gezip görüp havasını soluduktan sonra Edirne'nin neden doksan iki yıl boyunca başkent yapıldığını anlayabiliyorum. Bu külliye Edirne'nin Osmanlı tarihinde ne kadar önemli bir yer işgal ettiğinin göstergesidir.” dedi.

Ancak Bilge Kâşif Kemal'in aklına bir soru takılmıştı:

“Peki, külliyeinin bu kadar güzel ve bakımlı olmasını neye borçluyuz?”

Genç misafirinın yerinde sorusunu memnuniyetle karşılayan Müdür Kemal Bey “Külliyeinin günümüzdeki bakım, onarım ve araştırmalarını Trakya Üniversitesi yürütmektedir. Üniversitenin kıymetli öğretim görevlileriyle öğrencileri tarihe olan sevgi ve saygılarıyla geçmişini günümüzde yaşatmaya devam ediyorlar.” diyerek adaşının kafasındaki soru işaretini dağıttı.

Bilimin ve eğitimin önemini küçük yaşlarda kavramış olan Bilge Kâşiflerin değerli üyesi Kemal aldığı bu cevaptan duyduğu mutlulukla “İyi ki varlar.” dedi.

Genç misafirlerinin arařtırmaya ve okumaya olan tutkusunu bilen Müdür Kemal Bey sözlerine devam etti:

“Ayrıca mutlaka belirtmek zorundayım. Edirne Sultan II. Bayezid Külliyesi

hakkında bugüne kadar yerli ve yabancı birçok yazar tarafından kıymetli eserler yazılmış, makaleler yayınlanmıştır. Tarih boyunca medeniyete katılan eserler, buluşlar ve araştırmalar çok önemlidir. İşte bu külliye de dünya kültür mirasına eklenen yapıların en güzel örneklerinden biri.”

Türklerin, bilim dünyasına katkı yapan evrensel projelerine tanık olmanın gururuyla Cahide “Müziğin sadece insanlara farklı duygular yaşatabilmek ya da eğlendirmek için icra edildiğini zannederdim.” dedi. “Ama tedavi amacıyla müziğin kullanılması kırk yıl düşünsem aklıma gelmezdi. Burayı görmek çok iyi oldu.”

Hep birlikte yavaş yavaş külliyeleden ayrıldılar. Akılları orada kalmıştı. Dönüş yolunda Müdür Kemal Bey “Az kalsın unutturdum. Eğer hafızam beni yanıltmıyorsa az önce ziyaret ettiğimiz müze 2004 yılında Avrupa Müze Ödülü’nü kazanarak

ülkemiz ve kültürümüz adına büyük başarı elde etti.” dedi.

Müdür Kemal Bey’in söyledikleri Cahide’nin de hafızasını canlandırmıştı. “Az kalsın ben de unutuyordum, Aşçı Yahya Baba için de dua edelim.” dedi.

Bilge Kâşif Kemal, Aşçı Yahya Baba’nın kim olduğunu sordu. Cahide de arkadaşının merakını gidermek için bildiklerini sıralamaya başladı:

“Hayatı hakkında kaynaklarda yeterli bilgi yok ama 15. yüzyılda yaşadığı söyleniyor. Aşçı Yahya Baba Tunca Nehri’nin kenarında sultanın külliyesinde aşçılık yapmış. Sevilen sayılan biriymiş. Askerlerden kalan pilavları ziyan etmez, balıkların yemesi için nehre dökermiş. Bu yüzden padişaha şikâyet bile edilmiş. Şikâyetler üzerine padişah onu huzura davet edip bu israfın sebebini sormuş. O anda yüzlerce balık başını sudan çıkarıp ‘Sultanım!

Devletin artığını bize çok mu görüyorsun?’ demiş. Bunun üzerine Yahya Baba oracıkta sevinçten başka bir dünyaya göç etmiş. Çok sevilen bir kişi olduğu için de buradaki bahçeye defnedilmiş.”

Cahide’nin anlattığı hikâyeye arkadaşı Kemal’in ilgisini çekmişti. İkisinin de en büyük tutkusu yeni hikâyeler öğrenip birbirleriyle paylaşmaktı. Hele ki bu anlatıkları ilk defa gittikleri mekânlara dairse keyiflerine diyecek olmuyordu. Dinledikleri hikâyeler hafızalarına kazınıyor ve bir daha da unutmuyorlardı.

Bilge Kâşifler yorulmuşlardı. Âdeta bir açık hava müzesi olan Edirne gez gez bitmiyordu. Misafirlerinin yorulduğunu fark eden Müdür Kemal Bey, bir yemek molası vermeyi teklif etti. Karınları acıkan Bilge Kâşifler bu nazik teklife hayır diyemediler. Edirne’nin meşhur tava ciğerini afiyetle yerken bir sonraki duraklarını sordular.

Müdür Kemal Bey, Edirne Sarayı'na gideceklerini söyledi.

Bilge Kâşiflerin üyesi Kemal bunun üzerine “Savaş ne kadar da kötü! Kimseye yararı olmayan büyük bir yıkım.” dedi.

Onun neden birden böyle bir şey söylediğini kimse anlamamıştı.

“Elbette savaş çok acı, geriye kalan sadece hüznün.” diyerek sürdürdü sohbeti Cahide.

Müdür Kemal Bey saray hakkında gerekli açıklamalar yapmak için söze girdi:

“Arkeoloji bilimi sayesinde Edirne Sarayı hakkında daha çok bilgiye sahip olacağız. Günümüze çok azı ulaşan saray bölümleri hakkında şimdilik sadece eski fotoğraf, gravür ve çeşitli kaynaklardan sınırlı bilgi edinebiliyoruz. Saray yüzyıllar içerisinde depremler, yangınlar, su baskınları ve ilgisizliğin yanı sıra 1826 ve 1875'teki Rus işgalinin de etkisiyle yok olmaya başlamış.

Osmanlı-Rus Savaşı'nda silah ve cephane deposu olarak kullanılmış. Ancak komutanlar arasındaki anlaşmazlıklar nedeniyle cephanelik patlatılınca koskocaman saray yok edilmiş. Günümüzde ayakta kalan yapı parçaları restore⁷ edilmek suretiyle saray yeniden ortaya çıkarılabilir ve bu tarihî miras gelecek kuşaklara aktarılabilir.” dedi. Sarayın başına gelenlerin Bilge Kâşifleri üzdüğünü gören Müdür Kemal Bey “Bütün amacımız yeni nesillere tarih bilincini aşılama.” diyerek misafirlere umut ışığı verdi.

Daha sonra hep birlikte Mimar Sinan'ın eseri Edirne Saray-ı Cedid Adalet Kasrı'nda hatıra fotoğrafı çektirdiler. Kültür Müdürü Kemal Bey “Eee Edirne'ye gelmişken Kırkpınar'ı görmemek olmaz. Her şeyi araştırmışsınız. Söyleyin bakalım içinde Kırkpınar'ı bileniniz var mı?”

7 restore: `Eski ve değerli bir yapıyı onarıp eski durumuna getirmek` anlamındaki restore etmek birleşik fiilinde geçen bir söz.

Cahide Kırkpınar'ı ilk defa duyduğunu söyledi. “Sen ne olduğunu biliyor musun Kemal?”

“Biliyorum babamdan duymuştum. Güreş sporu ile ilgili bir gelenek.”

“Pek bildiğim bir spor değil, sen ne olduğunu biliyorsan bana da anlatır mısın?”

Bilge Kâşif Kemal, arkadaşının ricasını kırmadı:

“Hımmm... Tamam buldum! Bir yerde okumuştum. Güreş, doğadaki canlıların vahşi hayata karşı gösterdikleri mücadelenin taklidi sonucunda ortaya çıkmıştır.

İki kişinin bedeninin ve zihninin kuvvetini ortaya koyarak yaptıkları bir mücadeledir.”

Doğrusu kocaman bir alkışı hak etmişti. Bu sporu okulda arkadaşlarıyla birkaç defa denemiş ancak öğretmenleri güreşin okul koridorlarında değil er meydanında yapılması gerektiğini söylediği için devamını getirmemişti.

Müdür Kemal Bey, adaşını açıklamasından dolayı tebrik ederek, “Türk tarihinde spor kültürünün çok önemli yeri vardır.” dedi. “Ata sporumuz güreş altı yüz altmış yıldır kesintisiz devam ediyor.Yağ olmadan olmaz bu güreşler. Güreşler başlamadan önce Kırkpınar yağcılarını pehlivanları bir güzel yağlayıp güreşe hazırlar.”

“Evet, hatırlıyorum.” dedi Bilge Kâşif Kemal. “Babamla televizyondan izlerdik.”

Müdür Kemal Bey, bu sezon yapılacak Kırkpınar Güreşleri’ni canlı izlemek için Bilge Kâşifleri Edirne’ye davet edeceklerini müjdeledi. Bu habere çok sevinen Kemal “Babamla beraber gelebilir miyiz?” diye sordu. Kemal Bey her zamanki misafirperverliğiyle “Tabii ki çok memnun oluruz.” diye cevapladı onu.

Kırkpınar sözü aldığı için çok mutlu olan Kemal “O zaman güreşleri seyretmeye gelmeden önce mutlaka Adalı Halil ve

ERMEYDANI KIRKPINAR

Kara Emin pehlivanların kabirlerini ziyaret edeceğim.” dedi.

Kemal’in güreşe olan ilgisini keşfeden Cahide “Neden bize Kırkpınar’ın hikâyesini anlatmıyorsun?” diye sordu.

Arkadaşını kıramayan Bilge Kâşif Kemal derin bir nefes alıp hemen anlatmaya koyuldu:

“Osmanlı döneminde Akıncılar savaşmadıkları günlerde zamanlarını, aralarında güreşerek değerlendirirlermiş. Bir keresinde Ahırköy çayırlığında kırk yiğit pehlivan güreşe tutuşmuş. Bunlar arasında iki kardeş varmış. Ne yazık ki bir türlü yenilemeyen bu kardeşler güreşerek can vermişler. Bu duruma şahit olan herkesin içi parçalanmış. Onları çayırdaki incir ağacının altına gömmüşler. Yıllar sonra aynı yere gelip onları ziyaret eden arkadaşları mezarlarının bulunduğu yerde gür bir pınar görmüşler. O günden sonra orası Kırkpınar adıyla anılmış.”

Ortama derin bir sessizlik hâkim olmuştu. Bir süre konuşmadan Müdür Kemal Bey'in rehberliğinde Hıdırlık Tabyası'na doğru yol aldılar.

Edirne Balkan Savaşları'nda tam yirmi altı tabyasıyla savunmasını çok sıkı tutmuş. Bunların içinde Hıdırlık Tabyası'nın ayrı bir önemi var. Diğerlerinden daha büyük olan bu tabya Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından yürütülen yenileme çalışmalarının ardından müze hâline getirilmiş.

Hıdırlık Tabyası'nın anlatımını Müdür Kemal Bey üstlenmişti:

“İçinde bulunduğunuz mekân 1912 yılında gerçekleşen I. Balkan Savaşı'nda Şükürü Paşa ve emrindeki askerler için karargâh olarak kullanılmıştır. Başka bir ifadeyle anlatmam gerekirse Edirne savunması yüz elli beş gün boyunca buradan yönetilmiştir.”

Bilge Kâşif Kemal söze girip “Balkan Savaşı sırasında Edirne'yi yokluk içinde

kahramanca savunan Şükrü Paşa ve emrindeki askerlerimizi, şehit olanları bir kez daha saygıyla anıyoruz.” dedi.

Arkadaşının cümlelerinden güç alan Cahide gururla atıldı:

“Güzel ülkemizi bize emanet bırakan Mustafa Kemal Atatürk’ü ve kahraman şehitlerimizi şükran ve minnetle anıyoruz.”

Tarihin izini sürmeyi bir görev kabul eden Bilge Kâşifler, Edirne’ye gelen tüm misafirlerin burayı mutlaka ziyaret etmesi gerektiğini söylediler. Bu şehirde müzeler bitmiyordu. Bilge Kâşifler kendilerini gezdiren Müdür Kemal Bey’e her şey için teşekkür ettiler.

Nehirlerin İnci Gibi Kolyeleri: Köprüler

Bilge Kâşifler kenti gezip keşfetmeye doyamamışlardı. Ama aralarında yorulan biri vardı. Müdür Kemal Bey “Biraz dinlenelim mi?” diye sordu.

Dur durak bilmeden gezebilecek olan Cahide ile Kemal bir ağızdan “Hayır, daha gezip görelim.” diye cevap verdiler.

Onları kıramayan Müdür Kemal Bey, “Peki, siz gerçekten sıkı çocuklarsınız. Hadi o zaman bari sizi serin bir yere götüreyim. Unutmayın su her zaman serinliktir.” dedi.

Edirne'nin Meriç, Arda ve Tunca nehirleri tarım alanlarının verimliliğini arttırmakta. Bu bölgenin toprakları da bu

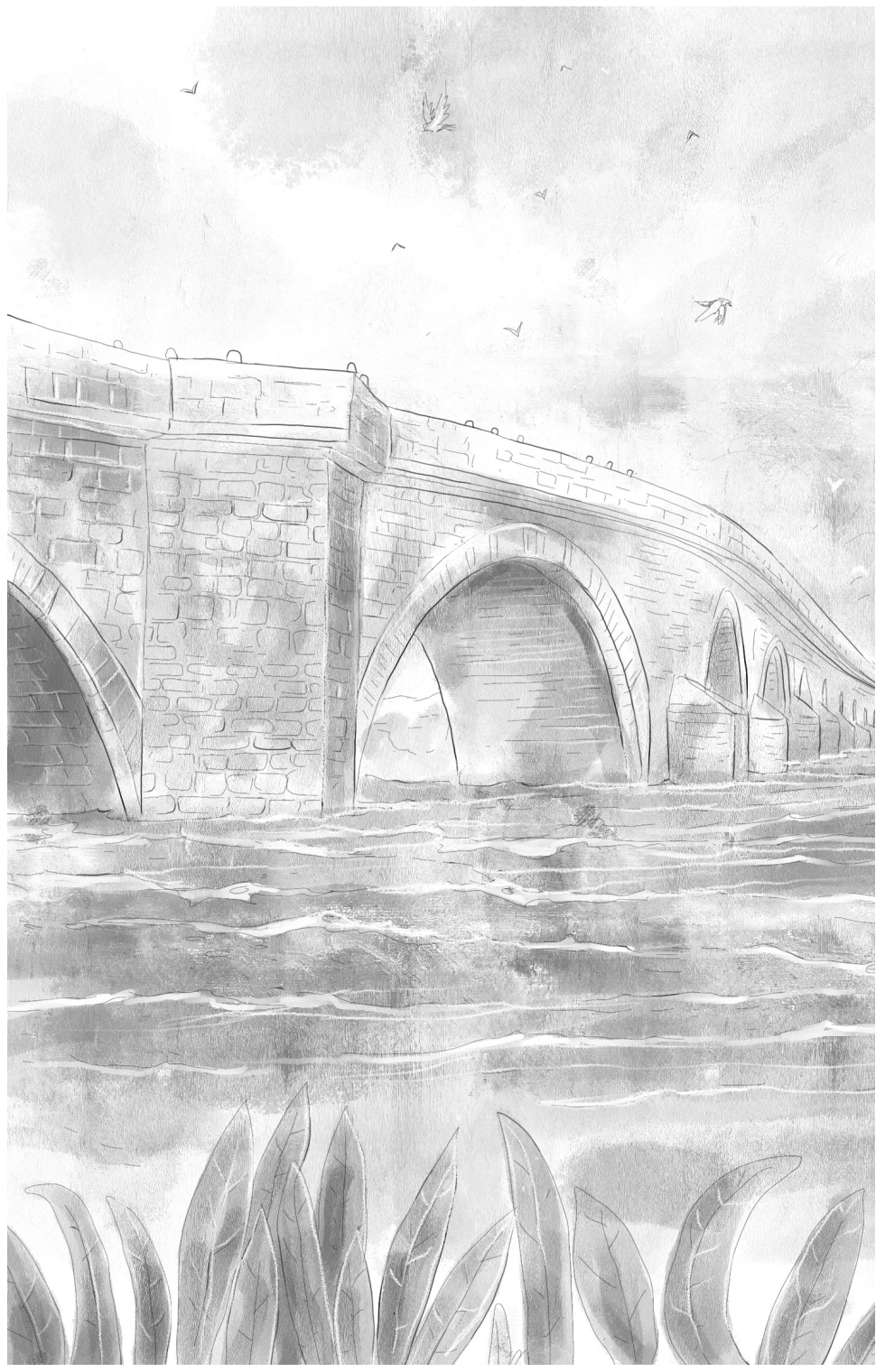
yüzdenden bereketlidir. Su, medeniyetler için vazgeçilmez bir nimet.

Müdür Kemal Bey, “Kentin köprülerini merak ediyor musunuz?” diye sordu.

“Elbette” diye yanıtladı Cahide.

“Madem öyle o zaman hepsinden söz edelim. Şehrimizde çok fazla köprü var. Edirne için ‘Köprüler Şehri’ diyebiliriz. Tunca Nehri üzerinde Saraçhane, Gazi Mihal, II. Bayezid, Yalnızgöz, Fatih, Tunca köprüleri yer alırken Meriç Nehri üzerinde de Meriç Köprüsü bulunur. Ayrıca Ergene Nehri üzerindeki Uzunköprü dünyanın en uzun taş köprüsü olma özelliğini taşıyor. İnanmayacaksınız belki ama tam 174 tane kemeri var. Bize nehirleri karalara bağlayan bu köprüleri hediye edenlere ne kadar teşekkür etsek azdır.”

Bilge Kâşifler için yavaş yavaş şehre veda vakti geliyordu. Bu güzel davet ve yakın ilgi için Müdür Kemal Bey başta olmak

üzere Ainos Antik Kenti'nde kendilerine rehberlik eden Eray Bey'e kısacası gezileri boyunca kendilerine emeği geçen tüm dostlara teşekkür etmeliydiler.

Osmanlı başkenti Edirne, tarihiyle, kültürüyle, mimarisiyle Bilge Kâşifleri fazlasıyla memnun etmişti. Kent kendini öyle sevdirmişti ki Cahide ile Kemal de Edirne'ye karşı borçlu hissetmeye başlamışlardı. Çok iyi bir sunum hazırlayıp Edirne'yi okuldaki arkadaşlarına sevdirecek bu borcu ödemek istiyorlardı.

Otobüse binip İstanbul'a doğru yola çıkmadan önce Karaağaç bölgesindeki Edirne Garı'nda soğuk şerbet içmeye karar verdiler.

Kara Tren Gecikir Belki Hiç Gelmez

Mimar Kemalettin tarafından yapılmış şehrin simge yapılardan biri olan Edirne Garı, İstanbul'u Avrupa'ya bağlayan demiryolunun en önemli istasyonudur. Bu değerli yapı günümüzde de modern Türk mimarisinin en güzel örneklerinden biri olarak Edirne'yi süslemekte.

Bir yandan soğuk şerbetini içip öte yandan tren garını seyreden Bilge Kâşif Kemal, "Bütün güzel yapıların Edirne'de toplanmış olması tesadüf müdür?" diye sordu.

Gülümseyen Müdür Kemal Bey adaşını da onurlandıracak bir cevap verdi: "Bütün bu kültür miraslarının ziyaret edilmesi ve

sizin gibi değerli arkadaşların taşıdığı farkındalık her şeyden daha önemli.”

Müdür Kemal Bey’in söylediklerinden mutluluk duyan Cahide “Sizler bunun için mesai harcıyıp tanıtımlar yapıyor turizm adına emek veriyorsunuz, bu işlerin gizli kahramanı sizlersiniz.” dedi.

Sohbetleri uzayıp gitti. Treni beklediler ama gelmedi. Kim bilir belki bir gün trenler yeniden gelir.

Yolunuz bir gün Edirne’ye düşerse burayı doya doya gezin. Bu tarihî kenti iliklerinize kadar hissetmeye çalışın. Belki sizin de gördüklerinizi anlatacağınız, heyecanınıza ortak olacak kişiler çıkacaktır ne dersiniz?

Vedaların hüznünü üzerinde hisseden Cahide “Sunuma sizi de bekliyoruz Kemal Bey, bize yaptığınız iyilikleri hiç unutmayacağız.” dedi.

Müdür Kemal Bey çok mutlu olmuştu. Başını kabul edercesine sallayarak “İnşallah geleceğim.” dedi.

Bilge Kâşif Kemal adaşına büyük saygı duyuyordu. Galiba ileride yapmak istediği mesleği bulmuştu. “Anlattıklarınızla bizlere çok güzel yol açtınız, sizi hiç unutmayacağız.” dedi.

Müdür Kemal Bey onları otobüslerine bindirirken seslendi:

“Merak etmeyin arkadaşlar buraya illaki bir kez daha gelirsiniz. Her şey biter Edirne bitmez.”

Özgür Abi Veda Ediyor

Bu eğlenceli ve bilgilendirici Edirne turunda, okuyan tüm dostlarımızı Bilge Kâşiflerle birlikte uzun bir yolculuğa çıkarttık. Eee Edirne bir sırlar kenti. Ayakta kalan ve kaybolmuş mimari yapıları, efsaneleri ve tüm güzellikleriyle söylentilerin ardındaki gerçeği keşfetmeye çalıştık.

Bilge Kâşifler gün boyunca Edirne'nin hareketli çarşılarındaki hüner sahibi satıcılarla pazarlık yapıp Osmanlı Dönemi'nde inşa edilen Türk-İslam yapılarında vakit geçirerek kentin ruhunu derinden hissettiler.

Edirne sahip olduğu benzersiz güzelliklerle, doğanın insan eliyle cennet hâline getirdiği şehirlerimizin başında geliyor.

İçinde özgürce dolaşmamıza yönelik hiçbir engelin olmadığı bu güzel şehrin insanların güler yüzlülüğü ve misafirperverliği de Edirne'yle kurduğumuz bağın ana sebeplerinden biri oluyor.

Burası coğrafi konumu, sahip olduğu nehirleri, onları inciden bir kolye gibi süsleyen köprüleri, bereketli toprakları, tepeleri nurlandıran mucizevi yapıları ve çarşılarıyla zarif ve eğlenceli bir kent. Burada nehirler denizle kucaklaşırken rüzgârlar kenti temizliyor.

İç içe geçmiş tatlı bahçeleri, sarayı ve camileriyle tarihin yapraklarından süzülen hikâyeler oluşturuyor Edirne'nin kimliğini.

Sizlerle bu şehirde de Mimar Sinan'ın izini sürdük. Dile kolay yaklaşık yüz yıllık yaşantısına camiler, saraylar, medreseler, hamamlar, köprüler, su yolları, türbeler başta olmak üzere üç yüzün üzerinde eser sığdırmış bu büyük ustanın “Ustalık eserim” dediği mekânı ziyaret ediyoruz. O bir

dâhi. Yaptıklarını yüzyıllar sonrasında bile hayranlıkla izliyoruz.

Edirne gezimizde Evliya Çelebi'ye de kulak kabarttık. Onun eğlenceli, mizahi üslubuna şapka çıkartmamak elde mi?

Sonuç olarak insanı mutlu etmek için ne ararsanız güzel ülkemizin nadide coğrafyasında mevcut. Önemli olan tarihimize sahip çıkıp günümüze kalan yapılarını iyi koruyabilmek ve gelecek kuşaklara aktarmak.

Haydi arkadaşlar, şimdi okuduğumuz kitabın özetini çıkaralım.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ÖZGÜR ÖZGÜLGÜN

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....